

Η αδύναμη πίστη (Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : 23 Μαρτίου, 2016

Σταχυολόγηση και διασκευή κειμένου από τὰ “Πνευματικά Γυμνάσματα” τοῦ ὁσίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου

Ἡ **πίστη** εἶναι μιά δύναμη, πού κατοικεῖ στό νοῦ καί στή θέληση. Ὁ **νοῦς** φωτίζεται ἀπό οὐράνιο φῶς καί κρατάει ὅσα μᾶς ἀποκαλύπτει ὁ Θεός. Ἡ **θέληση** πάλι παρακινεῖται κι αὐτή ἀπό τό Θεό ν’ ἀποδέχεται ὅσα ἀποκάλυψε στό νοῦ μέ τό φωτισμό. Ἀπό τήν ἄλλη ὅμως, ἡ θέληση συχνά προστάζει μέ τή θεία πίστη τό νοῦ – ιδιαίτερα ὅταν αὐτός σκοτιστεῖ ἀπό κάποιο πάθος – νά κρατάει σάν ἀληθινά ὅσα ἀποκαλύπτει ὁ Θεός. Γιατί στή θέληση, στό αὐτεξούσιο, ὑποτάσσεται κι αὐτός ἀκόμα ὁ νοῦς. Τό **αὐτεξούσιο**, βλέπετε, εἶναι ιδίωμα τῆς ψυχῆς, πού τῆς δόθηκε γιά νά ὑποτάσσει ὅλες τίς ἄλλες δυνάμεις τῆς, τό ἴδιο ὅμως νά ὑποτάσσεται μόνο στό Θεό καί τό νόμο Του, ὄχι στό κακό καί τήν ἁμαρτία. Γιατί ὁ Θεός «*οὐκ ἐνετείλατο οὐδέν ἀσεβεῖν καί οὐκ ἔδωκεν ἄνεσιν οὐδενί ἁμαρτάνειν*»¹.

Ἡ ἀδυναμία λοιπόν τῆς πίστεως γεννιέται ἀπ’ αὐτές τίς δύο αἰτίες:

Πρῶτα, ἐπειδή ὁ νοῦς δέν μπορεῖ νά εἰσχωρήσει βαθιά στά μυστήρια τοῦ Θεοῦ καί στά αἴτια πού μᾶς κάνουν νά τὰ πιστεύουμε.

Κι ἔπειτα, ἐπειδή ἡ θέληση δέν μπορεῖ νά τ’ ἀγαπήσει πρίν τά γνωρίσει, μιά καί **προϋπόθεση τῆς ἀγάπης εἶναι ἡ γνώση.**

Γι’ αὐτό ὁ **ιερός Ἀύγουστίνος** εἶπε, ὅτι **ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ ν’ ἀγαπήσει τ’ ἀόρατα πράγματα, ὄχι ὅμως καί τὰ ἄγνωστα σ’ αὐτόν.**

Ἔτσι, βλέπουμε μερικούς ἀνθρώπους, πού εἶναι πιστοί ὄχι τόσο γιατί διάλεξαν συνειδητά καί θεληματικά τή ζωή τοῦ χριστιανοῦ, ὅσο γιατί γεννήθηκαν ἀπό γονεῖς χριστιανούς. Εἶναι πιστοί γιατί ἔλαβαν τό βάπτισμα. Ὡς πρὸς τὰ ἄλλα, τόσο λίγο καταλαβαίνουν τό μεγαλεῖο τῶν μυστηρίων, τόσο λίγο γνωρίζουν τήν ὑπεροχή τῆς πίστεώς μας ἀπέναντι στίς ἄλλες θρησκείες καί τόσο λίγο ἀκολουθοῦν στή ζωή τους τό νόμο τοῦ Εὐαγγελίου, ὥστε μόλις πού ξεχωρίζουν ἀπό τούς ἀπίστους.

Κι ἐγώ τώρα, **ρωτάω κάθε χριστιανό:**

Ποίος εἶσαι σὺ, πού στέκεσαι ἐδῶ στήν ἐκκλησία; Ἀπό τίποτ’ ἄλλο δέν σέ ξεχωρίζω γιά χριστιανό, ἐκτός ἀπό τ’ ὄνομά σου. Γιατί ἂν σέ ρωτήσω, ποίος εἶν’ αὐτός ὁ Χριστός πού πιστεύεις, δέν θά ξέρεις νά μοῦ πεῖς. Κι ἔτσι φανερώνεσαι σάν ἕνας ἀκατήχητος καί ἄπιστος. Δίκαια λοιπόν μπορούμε νά ποῦμε ὅτι **στίς μέρες**

μας λιγότεψε ή πίστη πολλῶν χριστιανῶν, «ὠλιγώθησαν αἱ ἀλήθειαι ἀπό τῶν υἰῶν τῶν ἀνθρώπων»². Γιατί, μολονότι λένε πώς πιστεύουν στά μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας, τά πιστεύουν ὅμως μέ μιά **πίστη τόσο συγκεχυμένη, τόσο χλιαρή καί ἀδύνατη**, πού μπορούμε νά ποῦμε πώς τά γνωρίζουν ὅπως ὁ τυφλός ἐκεῖνος, πού ἔβλεπε τούς ἀνθρώπους σάν δέντρα: «βλέπω τούς ἀνθρώπους ὡς δένδρα περιπατοῦντας»³.

Ἐνας Θεός γεννιέται μέσα σ' ἓνα σπήλαιο καί πάνω σ' ἓνα παχνί ζώων, γιά νά μάς διδάξει τήν **καταφρόνηση τῶν προσωριῶν ἀγαθῶν**.

Ἐνας Θεός ζεῖ τριαντατρία χρόνια σ' ἓνα ἐργαστήρι μαραγκοῦ, δουλεύοντας τήν ξυλουργική τέχνη, γιά νά μάς διδάξει τήν **ταπείνωση**.

Ἐνας Θεός περπατάει ἀνυπόδητος στίς στράτες τῆς Παλαιστίνης, γιά νά μάς δείξει τή **στράτα τ' οὐρανοῦ**.

Ἐνας Θεός πεθαίνει πάνω στό σταυρό, γιά ν' **ἀφανίσει τήν ἀμαρτία**.

Καί ὅλ' αὐτά, τά τόσο μεγάλα καί θαυμαστά, δέν κεντοῦν τή συνείδηση οὔτε συγκλονίζουν τή καρδιά τῶν χριστιανῶν. Γι' αὐτό εἶπα πρίν καί λέω πάλι, ὅτι «ὠλιγώθησαν αἱ ἀλήθειαι ἀπό τῶν υἰῶν τῶν ἀνθρώπων».

Παρόμοια λιγότεψε ή πίστη ἀπό τούς τωρινούς χριστιανούς καί **στήν πράξη, στή Ζωή**. Γιατί ή πίστη πρέπει νά εἶναι ὄχι μόνο «κανών τοῦ πιστεύειν», ἀλλά καί «κανών τοῦ ποιεῖν». Συνίσταται δηλαδή ὄχι μόνο στό νά πιστεύουμε, ἀλλά καί στό **νά ζοῦμε σωστά**: «Ἡ πίστις χωρίς τῶν ἔργων νεκρά ἐστὶ»⁴. Γιατί ἐκεῖνοι πού ὁμολογοῦν τό Χριστό γιά διδάσκαλο τῆς πίστεως, τῶν μυστηρίων καί τῶν δογμάτων πού μάς ἀποκάλυψε, οἱ ἴδιοι δέν ἐφαρμόζουν στή Ζωή τους τό νόμο Του. Κι ἐνῶ ἀκοῦνε ἀπό τό στόμα Του, ὅτι εἶναι μακάριοι ὅσοι ὑποφέρουν γιά τήν ἀγάπη Του, ὅσοι ταπεινώνονται, ὅσοι ἀποστατοῦν ἀπ' αὐτές τίς ἐντολές καί τίς ἄλλες θεῖες διδασκαλίες, λέγοντας μέσα τους: «Σωστά εἶν' ὅλα αὐτά γιά τό Θεό, ὄχι ὅμως γιά τόν κόσμο». Καί ἔτσι νομίζουν, οἱ ταλαίπωροι, ὅτι δικαιολογοῦνται μπροστά στό κριτήριο τῆς σοφίας Θεοῦ. Ἡ πίστη τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν εἶναι σάν τό λιθάργυρο, πού μοιάζει μέ τό χρυσάφι σέ ὅλα ἐκτός ἀπό τήν ἀντοχή στή φωτιά. Γιατί ὅταν τό χρυσάφι μπεῖ στήν φωτιά, δέν λιώνει εὐκόλα. Ὁ λιθάργυρος ὅμως λιώνει γρήγορα καί χωνεύεται. Ἐτσι κι αὐτοί, **ἀκολουθοῦν τό Χριστό ὅσο αὐτός δέν εἶναι ἀντίθετος στά πάθη τους**. Ὅταν ὅμως τούς προστάξει νά πολεμήσουν τά πάθη τους καί νά τά νικήσουν, ἀμέσως ἀρνοῦνται τή θεία Του διδασκαλία καί «στρέφουν εἰς τά ὀπίσω».

Ἀπό τήν ἀδύναμη πίστη προέρχονται δυό ἀλληλένδετα καί φοβερὰ πνευματικά κακά: ή υποχώρηση τῆς ἀρετῆς καί ή αὔξηση κάθε κακίας.

Ἄς δοῦμε **πρῶτα πῶς υποχωρεῖ ή ἀρετή**.

Ἀπό τούς τωρινούς χριστιανούς, γιά τήν ἀδυναμία τῆς πίστεώς τους, λείπει ὁ

πλοῦτος ἐκεῖνος τῆς ἀρετῆς, πού ἄκμαζε καί αὐξανόταν στούς πρώτους χριστιανικούς αἰῶνες. Τότε ἡ ἀγάπη στό Θεό ἦταν τόσο φλογερή, ὥστε, κατά τή μαρτυρία τοῦ Τερτυλλιανοῦ, δέν βρισκόταν τόσοι δήμιοι, ὅσοι χρειάζονταν, γιά νά θανατώσουν ὅλους τούς χριστιανούς, πού παραδίνονταν θεληματικά στό μαρτύριο. Καί ἡ ἀγάπη στόν πλησίον ἦταν τόσο θερμή στούς χριστιανούς ἐκεῖνους, πού, ὅπως διηγεῖται ὁ **ἅγιος Κλήμης**, πολλοί, ἀφοῦ πουλοῦσαν ὅ,τι εἶχαν καί τό ἔδιναν ἐλεημοσύνη, στό τέλος πουλοῦσαν δοῦλο καί τόν ἴδιο τους τόν ἑαυτό, γιά νά δώσουν στούς φτωχοῦς τό ἀντίτιμο!

Μπορεῖς νά συγκρίνεις τώρα τήν πίστη τῶν πρώτων χριστιανῶν μέ τήν πίστη τῶν τωρινῶν;

Δέν συγκρίνεται... Καί νά γιατί: Ἄν κόψεις τά κλαδιά ἑνός δένδρου, ξαναβλασταίνουν πάλι πιά δυνατά. Ἄν ὅμως κόψεις ἢ ἀδυνατίσεις τή ρίζα, ἀμέσως μαραίνονται ὅλα τά κλαδιά. Ὅπως λοιπόν εἶναι ἡ ρίζα σ' ἕνα δένδρο, ἔτσι εἶναι καί **ἡ πίστη στήν ψυχή**. **Ἐκεῖνη εἶναι πού τήν τρέφει, τή μεγαλώνει τήν κάνει νά δίνει καρπό**. Ἔτσι, ἄν ζεῖ ὁ χριστιανός, ζεῖ μέ τήν πίστη, ὅπως λέει ὁ Ἀπόστολος: «ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται»⁵. Καί ὁ ἄδης ἀκόμα νά ὀρμήσει πάνω στόν πιστό, αὐτός θά τά βγάλει πέρα. Μέ ρίζα τήν πίστη ὁ ἄνθρωπος ἀποκτάει ὅλα τά πνευματικά ἀγαθά, γιατί προσθέτει «ἐν τῇ πίστει τήν ἀρετήν, ἐν δέ τῇ ἀρετῇ τήν γνῶσιν, ἐν δέ τῇ γνῶσει τήν ἐγκράτειαν, ἐν δέ τῇ ἐγκρατεῖα τήν ὑπομονήν, ἐν δέ τῇ ὑπομονῇ τήν εὐσέβειαν, ἐν δέ τῇ εὐσεβεία τήν φιλαδελφίαν, ἐν δέ τῇ φιλαδελφία τήν ἀγάπην»⁶. Ἄν ὅμως κόψει ἢ ἀδυνατίσει τή ρίζα τῆς πίστεως, ἀμέσως μαραίνονται ὅλες οἱ ἀρετές καί χάνονται ὄχι μόνο οἱ καρποί, δηλαδή ἡ ἐσωτερική ψυχική του καλλιέργεια, μά καί τά φύλλα ἀκόμα, δηλαδή ἡ ἐξωτερική καλή συμπεριφορά του.

Ἀλλά τώρα, ἀφοῦ εἶδαμε πῶς φεύγουν οἱ ἀρετές, **ἄς ἐξετάσουμε καί πῶς αὐξάνονται οἱ κακίες ἀπό τήν ἀδυναμία τῆς πίστεως**.

Ὅταν ὁ ἀπόστολος Πέτρος, περπατώντας στή θάλασσα, ἄρχισε νά βυθίζεται, ἀπέδωσε τήν αἰτία στόν ἄνεμο πού φυσοῦσε: «*Βλέπων δέ τόν ἄνεμον ἰσχυρόν ἐφοβήθη*». Ὁ Κύριος ὅμως ἀπέδωσε τήν αἰτία στήν **ὀλιγοπιστία** του: «*Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας;*»⁷. Ἔτσι καί οἱ χριστιανοί ἀποδίδουν τήν αἰτία τῶν κακῶν ἔργων τους καί τῆς κακῆς ζωῆς τους εἴτε σέ κάποιο πειρασμό εἴτε στήν ἀδυναμία τους. Ἡ ἀληθινή ὅμως αἰτία εἶναι ἡ **ἀσθενική τους πίστη**. Χωρίς αὐτήν ἀσφαλῶς ὁ διάβολος δέν θά μπορούσε νά τούς ὑποδουλώσει στή φοβερή σκλαβιά τῆς ἁμαρτίας, ὅπως κάνει τώρα εὐκόλα.

Ἔνα γεράκι, καμωμένο ἀπό τό Θεό γιά νά πετάει στόν ἀνοιχτό κι ἐλεύθερο ἀέρα, ἐξοπλισμένο μέ ἰσχυρότατα νύχια καί μύτη καί φυσική δύναμη, πῶς εἶναι δυνατό νά μένει ἡσυχό, ὅταν τό ἔχουν αἰχμαλωτίσει καί δέσει σ' ἕνα παλούκι, καί νά κάθεται μέ ὑποταγή μέσα στά δεσμά, μή δοκιμάζοντας κάν νά τά κόψει; Καί ἕνας χριστιανός, ἀντίστοιχα, πού γνωρίζει πῶς ἡ ἁμαρτία εἶναι ἐξύβριση τοῦ Θεοῦ, καί γι' αὐτό τό

χειρότερο απ' όλα τὰ κακά, ἕνας χριστιανός πού ὁμολογεῖ ὅτι ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς σταυρώθηκε γιά νά θανατώσει τήν ἁμαρτία, πῶς εἶναι δυνατό ν' ἁμαρτήσῃ;

Πολλοί χριστιανοί νομίζουν πῶς ἡ ἁμαρτία εἶναι μιὰ νεανική ἐπιπολαιότητα, μιὰ παιδιάστικη ἀφέλεια, μιὰ συγγνωστή ἀδυναμία, ἕνα μικρό κακό. Καί ὄχι μόνο τή θεωροῦν μικρό κακό, ἀλλά συχνά παίζουν καί **διασκεδάζουν** μ' αὐτή. Μερικοί μάλιστα καί **καυχιῶνται** γιά τίς αἰσχρές ἁμαρτίες πού κάνουν. Ἀλλά «ἕως πότε ἁμαρτωλοί καυχῆσονται, φθέγγονται καί λαλήσουσιν ἀδικίαν;»⁸.

Ἄλλοι πάλι δέν φτάνουν βάβαια στό σημεῖο νά καυχιῶνται γιά τίς ἁμαρτίες τους, ὅμως **δέν τίς φοβοῦνται καί δέν ἐλέγχονται γι' αὐτές**. Ἀμαρτάνουν, καί ἡ καρδιά τους εἶναι εἰρηνική. Ἡ συνείδησή τους εἶναι ἡσυχῆ. Καί προσθέτουν τή μιὰ ἁμαρτία πάνω στήν ἄλλη. Κι ὅταν ἔρθει καμιά μεγάλη γιορτή, τό Πάσχα ἢ τὰ Χριστούγεννα, ἴσως πᾶνε νά ἐξομολογηθοῦν. Μά καί τότε ἡ ἐξομολόγησή τους εἶναι τυπική καί λειψή.

Ἀλλοίμονο! Αὐτά εἶναι τὰ «τέκνα τοῦ φωτός», ὅπως ὀνομάζει ὁ Ἀπόστολος τούς χριστιανούς;

Αὐτοί εἶναι οἱ μαθητές τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ;

Αὐτοί εἶναι οἱ ἀπόγονοι τῶν ἁγίων;

Ἀπό ποῦ ὅμως προέρχονται ὅλ' αὐτά; Ἀπό τήν **ἀδύναμη πίστη**. Πλησιάσαμε, φαίνεται, στούς χαλεπούς ἐκείνους καιρούς, γιά τούς ὁποίους εἶπε ὁ Κύριος: «Ὁ Υἱός τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἄρα εὐρήσει τήν πίστιν ἐπί τῆς γῆς;»⁹.

Μετά απ' ὅλα αὐτά ὅμως, γεννιέται τό ἐρώτημα: **Δέν ὑπάρχει ἄραγε γιατριά σ' αὐτό τό τόσο φοβερό κακό;**

Ναί, ὑπάρχει. Φτάνει νά τήν ἐπιζητήσῃ ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρωπος πού ἔχει ἀδύναμη πίστη.

Καί τί πρέπει νά κάνει;

Πρῶτα-πρῶτα, **νά ζητάει θερμά ἀπό τό Θεό, μέ τήν προσευχή, τήν ἐνίσχυση τῆς πίστεώς του**. Αὐτό ἔκαναν ἀκόμα καί οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι: «Πρόσθεσ ἡμῖν πίστιν»¹⁰. Καί ὁ **προφήτης Δαβίδ**, μολονότι ἦταν φωτισμένος ἀπό τό Θεό, συνεχῶς Τόν παρακαλοῦσε, «φώτισον τούς ὀφθαλμούς μου»¹¹, «Κύριε ὁ Θεός μου, φωτιεῖς τό σκότος μου»¹², «ἐξαπόστειλον τό φῶς σου καί τήν ἀλήθειάν σου»¹³. Παρόμοια καί κάθε ἄνθρωπος, μέ ὑπομονή καί ἐλπίδα **νά ζητάει ἀδιάλειπτα τό φωτισμό τοῦ Θεοῦ**, «ὅς ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκοτους»¹⁴, κι **Αὐτός θά τοῦ**

ἀποκαλύψει τίς υπέρλογες ἀλήθειες τῆς πίστεως.

Ἐπειτα, ἀπαραίτητη εἶναι ἡ **προσεκτικὴ μελέτη τῶν βιβλίων**, πού ἐκθέτουν καί ἐρμηνεύουν, ὅσο εἶναι δυνατό, τά μυστήρια τῆς πίστεως - τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τῶν Πατερικῶν ἔργων, τῶν Ὁρθοδόξων Ἀπολογητικῶν καί ψυχωφελῶν συγγραμμάτων γενικά. Ὁ **σοφός Σειράχ** προτρέπει σχετικά:

«Διανοοῦ ἐν τοῖς προστάγμασι Κυρίου, καί ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ μελέτα διαπαντός· αὐτός στηριεῖ τὴν καρδίαν σου, καί ἡ ἐπιθυμία τῆς σοφίας σου δοθήσεται σοι» (6 : 37).

Γιὰ τά βιβλία πού θά διαβάζει ὁ καθένας, καλό εἶναι **νά συμβουλευέται τὸν πνευματικὸ του**. Ἔτσι θ' ἀποφύγει τὴ σύγχυση, τὴν πλάνη ἢ τὴν αἵρεση, πού συχνά κρύβεται ὑπὸ μὲσα σέ ὀρθόδοξα τάχα βιβλία.

Μετά ἀπ' αὐτά, ἡ αὔξηση τῆς πίστεως ἀνήκει στό **ἄπειρο ἔλεος τοῦ Θεοῦ**, πού παρέχεται στόν καθένα ἀνάλογα μέ τὴν ἀγαθὴ προαίρεση καί τὴν ταπείνωσή του.

-
- 1 Σόφ. Σειρ. 15 : 20.
 - 2 Ψαλμ. 11 : 1.
 - 3 Μαρκ. Η´ : 24.
 - 4 Ἰακ. Β´ : 26.
 - 5 Ρωμ. Α´ : 17.
 - 6 Β´ Πέτρ. Α´ : 5 - 7.
 - 7 Ματθ. Ιδ´ : 30 - 31.
 - 8 Ψαλμ. 93 : 3 - 4.
 - 9 Λουκ. Ιη´ : 8.
 - 10 Λουκ. Ιζ´ : 5.
 - 11 Ψαλμ. 12 : 4.
 - 12 Ψαλμ. 17 : 29.
 - 13 Ψαλμ. 42 : 3.
 - 14 Κολ. Α´ : 13.

(Ἀπό τό βιβλίο: «**ΜΑΘΗΤΕΙΑ ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΝΙΚΟΔΗΜΟ**», Ἐκδόσεις: **Ι. Μ. Παρακλήτου Ὡρωπός Ἀττικῆς**)

Η ΑΛΛΗ ΟΨΙΣ

Ψηλαφώντας την των πραγμάτων αλήθεια...

<https://alopsis.gr>

Εύχαριστούμε θερμά τόν Ἡγούμενο τῆς Ἱ.Μ. Παρακλήτου γιά τήν ἄδεια δημοσίευσης ἀποσπασμάτων ἀπό τά βιβλία πού ἐκδίδει ἡ Ἱερά Μονή. Ἱερομόναχος Σάββας Ἀγιορείτης<http://HristosPanagia3.blogspot.com>